

AnletsBladet

NR 1

FEBRUARI 2015

Ordföranden har ordet

Förbundsstyrelsen har beslutat att låta projektet "Namn åt de döda" fortsätta, vilket innebär att vi kan se fram emot ännu en "dödskiva"

- Sveriges Dödbok nr 7. Man har valt starttidpunkten 1860 när reglerna för kyrkobokföringen stramades upp. Den aktuella perioden 1860 – 1900 beräknas omfatta 3,3 miljoner poster. Avsikten är att också fylla de luckor som fortfarande finns för perioden 1901 – 2013 samt att komplettera med nyligen avlidna. Registreringsarbetet planeras att pågå fram till slutet av år 2016 med lansering hösten 2017.

Förbundsstyrelsen kommer att svara för det inledande arbetet med att utarbeta mallar och instruktioner liksom att svara för projektledning och sammanställning av materialet.

För själva registreringsarbetet förlitar man sig på frivilliga krafter i medlemsföreningarna. Församlingarna i vårt upptagningsområde är alla "adopterade" och vår egen förening har lovat att göra registreringen för Botkyrka.

Det registreringsprojekt som vi påbörjade förra året kommer att fortsätta också under 2015.

Dessutom kommer vi alltså att komplettera det arbete vi redan gjort så att det kan användas i det landsomfattande projektet NÅDD. □

K E Gräns

ArkivDigital

På medlemsträffen den 22 oktober 2014 kom Niklas Hertzman och berättade om Arkiv Digital för 54 stycken mycket intresserade medlemmar.

DÅ

Förr i tiden fanns kyrkböckerna hemma hos prästerna ute i landet. Böckerna var prästens egna anteckningsböcker som skrevs för att ha kontroll på församlingsbornas kristendomskunskaper.

I början av 1900-talet skapade man arkiv som erbjöd säker förvaring av dessa kyrkböcker. De böcker som fanns kvar efter vattenskadorna, mögelangrepp och bränder samlades in till olika landsarkiv. Tillgängligheten för släktforskare blev mycket bättre, eftersom man nu kunde sitta på ett ställe och forska. Tidigare behövde man kontakta varje församling för att få samma information.

På 1940-1960-talet fotograferade mormonerna av de svenska kyrkböckerna i svart-vitt och staten fick kopior av filmerna. De kunde vara mycket mörka på grund av fuktskador och därmed svåra att läsa. Filmerna kopierades och man kunde beställa hem dem till sitt bibliotek och läsa dem där. På 1980-talet konverterades filmrullarna till mikrokort. De var lättare att hantera för släktforskarna, men läskvaliteten var oförändrad. I slutet av 1990-talet digitaliserade man mikrokorten.

I början av 2000-talet grundade några släktforskare Arkiv Digital. Med digitalkameror nyfotograferades kyrkböckerna i färg och då förbättrades läsbarheten märkbart. Fuktfläckarna som tidigare gjort texten oläslig på de svart-vita kopiorna, blev nu fullt läsbar när de fotograferats i färg.

NU

I september 2014 hade Arkiv Digital ca 50 miljoner bilder utlagda. Det motsvarar ungefär 10 hyllkilometer böcker. Niklas berättade att det, trots den stora mängden färdiga bilder, bara motsvarar knappt hälften av allt material i Malmö landsarkiv. Fyra personer av de 40 anställda, arbetar nu med avfotografering. Varje person tar ca 3500 bilder per dag. Det blir ungefär en halv miljon bilder/månad.

AD prioriterar fotografering av det som släktforskare har mest nytta av som kyrkböcker, mantalslängder, domböcker och bouppteckningar.

Uppgifter ur andra handlingar som kan hjälpa dig i din släktforskning: landstingsarkiv, kommunarkiv, företagsarkiv, konfirmationslängder, kommunionlängder, jordeböcker, sockenstämmoprotokoll, flyttattester, äktenskapsmål, släktutredningar, fotografier, konkursakter, fängelserullor, lagfartslängder, saköreslängder, kartor, generalmonsterrullor, namnregister, skråhandlingar, räkenskaper, ineliggande handlingar, sjömansrullor och böcker över de obefintliga.

Församlingsböcker skrevs till 1991. Därefter övertog Skatteverket ansvaret och dataregistrerar nu informationen om landets invånare.

Nu finns mycket filmat och digitaliserat

Forts. på sid. 2

Ansv.utgivare: Carin Johansson, Fagerlidsvägen 3, 146 30 Tullinge. tel. 08-778 02 51
Redaktion: Arne Mattsson, Björkvändan 6, 147 33 Tumba. Tel. 08-530 371 16
Monica Andersson, Storskiöftesväg. 53, 145 60 Norsborg. tel. 08-531 779 11
Carin Johansson, Fagerlidsvägen 3, 146 30 Tullinge. tel. 08-778 02 51

Hemsida: www.botvid.org

Våra arrangemang sker i samarbete med

Hemsida: www.sv.se/sv/

FöreningsInfo

BOTVIDSBYGDENS SLÄKTFORSKARFÖRENING

Föreningsadress

Botvidsbygdens Släktforskarförening
c/o Anita Karlsson, Grytstigen 80
147 52 Tumba. Tel. 08-530 333 10,
mobilfn. 070-331 0916

Hemsida: www.botvid.org

Webbmaster: Mats Johansson, 6082396

Styrelsen (riktnr. 08)

Ordf. Karl Erik Gräns, 070-666 4633
V.ordf. Carin Johansson, 778 02 51
Sekr: Anita Karlsson, 530 333 10
Kassör: Inger Feldhofer tel. 778 23 51
Klubbmäst. Arne Mattsson, 530 37116
Ledamot Jo Carina Wolff, 531 822 47
Ledamot: Inge Andersson, 531 77911
Suppl. Mats Johansson, 6082396

AnletsBladet

Ansv.utg. Carin Johansson, 778 02 51
E-post: carin@medicalservice.se
Red. Arne Mattsson, tel. 530 371 16
E-post: armatt@telia.com
Monica Andersson, 531 77911
E-post: monica.andersson@storskiftet.se

Avgifter

Årsavgiften erläggs senast 1 mars.
Medlemsavgift **2015: 200:-**
Famijmedlem: **50:-**
Plusgiro: 419 06 23-1

Om du flyttar...

Anmäl din nya adress till:
Inger Feldhofer tel. 778 23 51
E-post: inger@feldhofer.se

Styrelsen informerar

Styrelsemöten

Vårens styrelsemöten kommer att hållas onsdagarna den 4/3, 8/4, 27/5.

Medlemsträffar

Vårens medlemsträffar blir den 18/2, 18/3 (årsmöte), 19-20/4 (släktforskar kryssning) samt 20/5.

Läs mer under kalendarium på sid. 3.

AnletsBladet

söker medförfattare

Snart är det dags för nästa AnletsBlad och till dess behöver vi material. Artiklar, korta eller långa, smånotiser s.k "fynd" under forskningen m.m. Vassa pennan och skriv - tidningen är till för Dig!

Redaktörerna

ArkivDigital...forts. från sid. 1

och tack vare det så slits inte originalböckerna. Förhoppningsvis kommer vi att kunna ha kvar dessa böcker i flera hundra år.

I juli 2014 blev Arkiv Digital utnämnd som en av de 101 bästa webbsidor i världen för släktforskare i Family Tree magazine.

I FRAMTIDEN

Mer material kommer att filmas. Olika register kommer att skapas t.ex. Dödsboken och olika databaser. Men det

Forskarrummets öppettider

Följande onsdagar under våren 2015 är forskarrummet i Broängsgården, Falkvägen 42, Tumba öppet.

11 feb. (13-17)	25 feb (18-21)
4 mars (13-17)	11 mars (13-17)
25 mars (18-21)	8 april (13-17)
15 april (18-21)	29 april (13-17)
6 maj (18-21)	27 maj (13-17)

Vår förening består av aktiva och vetgiga medlemmar. Om det vittnar besöks-siffrorna i vårt forskarrum. Under 2014 var det 185 besök under onsdagarna. Fantastiskt!

Vid några få tillfällen har det varit fler besökare än vad det finns datorer. Detta har lösts på ett smidigt sätt genom att man bytt av varandra vid datorerna, och i stället skrivit rent sina anteckningar eller forskat i böcker ur vårt stora bibliotek.

I styrelsen ser vi fram emot ett stort antal besök i vårt forskarrum även under 2015, och hoppas på förståelse för att man kanske inte alltid har tillgång till en dator hela tiden. □

Huddinge kommunarkiv

Text: Anita Karlsson

Vi var 22 st. som den 19 november 2014 lyssnade på arkivarien Göran Johansson i Huddinge kommuns sessions-sal. En stor fresk av Sven X-et Erixon täckte en hel vägg i salen och där fastnade många blickar under föredraget.

Göran berättade att arkivets bas-åtagande är att ta emot handlingar från kommunens olika förvaltningar. De ska bl.a. ordnas, förtecknas och vårdas.

gäller att själv kontrollera uppgifterna mot originalkällorna även i framtiden.

Sekretessgränserna kommer kanske att förändras. EU diskuterar nu en 100-årsgräns.

DNA -analyser ger dig mer information om var släkten kommit ifrån. Om många fler låter testa sig, så blir jämförelsematerialet större och man kan hitta sina "thirdcousins" någonstans i världen.

Att släktforska är som att läsa den bästa av alla deckare och veta att det spännande aldrig tar slut. Dessutom är du själv huvudpersonen. □

Kassören meddelar...

Nya medlemmar:

Sedan manusstoppet för AnletsBladet nr. 4/2014 har föreningen fått 7 nya medlemmar som hälsas hjärtligt välkomna.

Ulf Johansson	Uttran
Birgit Roos	Tullinge
Mona Hjorth	Tumba
Therese Lindblad	Huddinge
Els-Mari Eliasson	Tumba
Thomas Persson	Tumba
Gudrun Halldén	Skärholmen

Inbetalning av medlemsavgift...

Till detta AnletsBlad bifogas inbetalningskort för innevarande års medlemsavgift. Avgiften insättes på Plusgirokonto 419 06 23-1.

Medlemsavgiften ska erläggas senast den 1 mars och glöm inte att fylla i namn och adress. Till de medlemmar som gick in i BSF sent förra året bifogas inget inbetalningskort då deras inbetalda avgift gäller även år 2015.

När ni betalt medlemsavgiften kommer medlemskortet att skickas till er med nästa AnletsBlad eller så lämnar vi det då ni besöker någon av våra medlems-träffar. □

Arkivet har också forskarservice. Man tar emot ca 80 besök/år och ca 300 förfrågningar från allmänheten under ordinarie arbetstid kl. 9-16.

Arkivet består nu av ca 3000 hyllmeter material från 1863 till idag.

Kommunala handlingar tar upp ca 90 % av det utrymmet. Enskilda arkiv från ca 150 olika föreningar, företag och

Fort. på sid. 3

Vi frågar...

Anita Karlsson

Varför började du släktforska?

Jag hade studerat i flera år och andra hade talat om för mig vad jag skulle läsa, så jag ville göra något bara för mig. Såg en annons om en kurs i släktforskning och hoppade på den för 29 år sedan.

Vilket är ditt bästa fynd?

Jag har hittat ett syskon, som jag inte visste om, till min mamma. Och så har jag kopplat ihop mig med kungahuset; lite snårigt, men ändå.

Roland Gustavsson

Varför började du släktforska?

Min morfar kom från Östra Karby och mormor från Enköping. Hur kom det sig att de träffades i Stockholm?

Vilka fynd har du gjort?

I min frus släkt finns en adlig släkt som heter Lagerborg och den är presenterad i Riddarhuset. Slakten dog ut i slutet av 1800-talet. De gifte sig med ofrälse. Slakten har även förgreningar i Finland. □

Text och foto: Monica Andersson

Huddinge...forts. från sid. 2

enskilda personer finns också. Samlingar av fotografier, trycksaker och filmer samt ett stort referensbibliotek är mycket intressanta att studera.

Huddingefotografen Ragnar Larsson tog en mängd bilder från 1920-talet till omkring 1970. Kommunen har köpt rätten till dessa 5000-7000 bilder, men de är för närvarande dåligt registrerade.

Från de gamla sociala nämnderna som fattigvårdsnämnden, nykterhetsnämnden och barnavårdsnämnden finns mycket material bevarat.

I de äldre socialakterna har man inte gallrat och där kan man hitta barnavårdsmanakter, placeringsakter, faderskapsakter och adoptionsakter.

För att få ta del av den informationen gäller sekretesslagen.

Arkivet har också forskningsakter från 1970-talet för personer födda den 5:te, 15:de och 25:te i varje månad. Den det berör får ta del av dessa akter.

Material från skolor som dagböcker

med elevers närvaro, examenskataloger, betygsuppgifter, inskrivningsuppgifter, skolsociala handlingar, skolhälsovårdsjournaler och nationella prov i svenska finns också.

Kyrko- och skolråd, folkskolestyrelsen och skolnämnden har sina handlingar förvarade i arkivet.

Mer material som man kan hitta i arkivet är:

Mantalslängder, (ej kompletta serier); debiterings- och uppbördslängder; röstlängder från 1920-talet; bygglovsakter; vigsel- och partnerskapshandlingar från 1960-talet.

Ekonomiskt material finns främst i municipalarkiven.

Göran avslutade med att visa ett flertal olika bilder från Huddinge ur samlingarna.

Efteråt tittade vi på de originalhandlingar som arkivarien tagit fram, innan vi nöjda återvände hem till Botvidsbygden igen. □

KALENDARIUM

Möteslokal: Broängsgården, Falkvägen 42, Tumba. Buss 715 avgår från Tumba C och stannar utanför lokalen.

18/2 kl. 19 Medlemsträff

Skriv din egen släktbok.

Åsa Johansson är frilansjournalist och författare. Hon har skrivit biografier åt flera kända personer. Åsa har också utarbetat en "skriv ditt liv-kurs", en kurs som hon har hållit bland annat på Skrivvarakademien. Åsa Johansson är inbjuden till att hålla föredrag om "Att skriva släktbok". Om intresse finns bland våra medlemmar så är Åsa beredd att vid ett senare tillfälle också leda en utbildning i ämnet.

Kaffe serveras från kl 18.30.

Entré 20:-. Icke medlemmar 40:-.

18/3 kl. 19 Kallelse till årsmöte

Dagordning till årsmötet finns som bilaga till detta AnletsBlad. Övriga årsmöteshandlingar presenteras på hemsidan 14 dagar före årsmötet. Handlingarna kommer också att finnas tillgängliga på plats under årsmötet.

Efter årsmötesförhandlingarna kommer Ingemar Holmsten att informera om en inventering av torpen i Botkyrka.

Fri entré. Kaffe serveras från kl. 18.30.

19-20/4 Släktforskar kryssning

DIS-Filbyter inbjuder till en temakryssning om släktforskning på Silja Lines fartyg Galaxy. Under resan får du chans att lyssna på flera intressanta föredrag och träffa olika utställare. Vi i Botvidsbygdens Släktforskarförening kommer också att ställa upp med ett "Öppet hus" framför allt för medlemmar i föreningen.

Du som är intresserad bokar själv resan hos Silja Line med bokningskoden "SLÄKT". Som vanligt är det först till kvarn som gäller. Se även information på vår hemsida. Om du har några funderingar är du välkommen att höra av dig till Carin eller Inger.

20/5 Medlemsträff

Program meddelas i nästa nummer av Anletsbladet. □

Glöm inte faddrarna

Vi registrerar våra anfäder med födelsedatum, vigseldatum och dödsdatum. Oftast registrerar vi inte faddrarna trots att dessa kan ge många upplysningar om familjen. Om det visar sig svårt att spåra föräldrarnas härkomst, kan det löna sig att forska vidare om dem som var närvarande vid dopet, för att på så sätt möjligen finna far- och morföräldrarna till barnet.

Föräldrarna var förr i världen vanligtvis inte med under själva dopakten. Dopet skulle ske senast 6 dagar efter födseln och det var ju så tidigt att modern inte hunnit bli kyrkotagen.

På något sätt ansågs det inte heller riktigt passande att fadern var närvarande. Faddrarna spelade sålunda en betydligt viktigare roll i sammanhanget än vad man vid första påseendet skulle kunna tro.

Faddrarnas namn skulle också noteras i dopboken enligt 1686 års kyrkolag, något som vi nutida släktforskare ska

vara tacksamma för. Uppräkningen av faddrarna föregås oftast av rubriken *Test*, som är en förkortning av *Testes*, vilket betyder dopvittnen.

Meningen var att faddrarna genom noteringen i dopboken skulle bli förpliktigade att ta hand om barnet om något skulle hända föräldrarna. Längre tillbaka åtog sig också faddern att svara för barnets kristna fostran.

Faddrarna representerade faderns och moderns sida. Ofta var de nära släktingar till familjen. Nästan alltid fanns bland faddrarna något eller några syskon eller annan nära anhörig till endera eller bägge föräldrarna. I synnerhet till sina äldsta barn sökte föräldrarna att få faddrar inom släkten.

I Skåne och på en del andra orter får man veta vem av faddrarna som bar barnet till dopet, dvs gudmodern. Om barnets föräldrar hade sina mödrar i livet, så bars det första barnet, om det var en gosse, av mannens moder, och om det var en flicka av hustruns moder.

Om man finner faddrar från en annan ort än barnets födelseort, och om dessa faddrar har samma släktnamn eller patronymikon som någon av föräldrarna, så kan man vara så gott som säker på att det är någon av deras syskon. Har de inte samma tillnamn kan de ändå var svågrar eller svägerskor till föräldrarna. Det här är synnerligen intressant information om föräldrarnas härkomst är okänd. För att vara riktigt säker på släktskapet, bör man undersöka om inte faddrarna från annan ort i sin tur hade de aktuella föräldrarna som faddrar till sina barn.

Ofta finner man att familjens grannar ställde upp som faddrar. Det var inte heller ovanligt att den adlige godsägaren och hans fru figurerade som faddrar när barnen till underlydande landbönder och torpare döptes.

Saxat ur en artikel av Lars Gunnar Sander i Värmlandsanor Jubileumsnummer 1983-2013

Statare

Systemet där lönen betalades ut som "stat", dvs i naturaförmåner i stället för reda pengar, är enligt Ivar Lo Johansson så gammalt som sedan andra halvan av 1600-talet. Han har funnit belägg för ett statsystem vid Hammersta och Häringe i Ösmo från den tiden. Statsystemet var mest utbrett i Mälardalen, Östergötland och Skåne.

Under åren 1750-1850 ökade Sveriges befolkning med cirka 2 miljoner människor och de egendomslösa blev fler p g a att jorden inte räckte till alla.

Statsystemet innebar att egendomslösa arbetare, ja hela familjen faktiskt, på landet anställdes på ett stort jordbruk eller gods och tvingades där arbeta 14-15 timmar per dag med jordbruk, djurskötsel, trädgård, reparationer mm. Sommartid var arbetstiden längre än under vintern. Kvinnorna skulle mjölka korna tre gånger om dagen: det Ivar Lo Johansson kallar "den vita piskan". Varje kvinna hade upp till 20 kor som skulle mjölkas – varje dag. Detta medförde att hon inte hann med sitt eget hem och sina barn. Maken, när han var klar med sitt arbete och kom hem, skulle ha maten på bordet. För kvinnorna tog arbetsdagen egentligen aldrig slut. Det finns berättelser om kvinnor som födde sitt barn och sedan gick ut och mjölkade. Barnen började arbeta med enklare sysslor redan från det de var 5 – 6 år.

Roten till detta system finns i den gamla Tjänstehjonsstadgan (läs om den i Anletsbladet nr 3, sept 2003), som stadgade att alla skulle ha en försörjning och inte ligga samhället till last. Hade man ingen tjänst, var "försvarslös", kunde man bli straffad för lösdriveri.

Man bodde i usla bostäder, oftast bara ett rum; dragiga, fulla med löss, många människor tätt, tätt. Rinnande vatten inne var en utopi.

En enda vecka under året kunde man få vara ledig, den s k "slankveckan", sista veckan i oktober, då många flyttade till ett nytt ställe där man hoppades på bättre villkor. De som inte flyttade utan stannade kvar på stället ytterligare ett år, hade ingen ledighet.

1907 gick statare i Luggude och Råberöd i Skåne ut i strejk för rätten att organisera sig och få ett kollektivavtal. Det dröjde dock till en bit in på 1930-talet innan statarnas arbetstider reglerades i lag. Statsystemets avskaffande skedde i Jordbruksavtalet som undertecknades den 12 oktober 1944 och där man stadgade att övergång till kontantlönesystem skulle vara infört inom ett år. Lästips:

Sven Jerstedt: På statarnas tid, Bonniers 1975, Anders L Johansson: Gunnar Sträng, Landsvägsagitatoren, Tiden 1992, Ivar Lo Johansson, Moa Martinsson, Jan Fridegård www.popularhistoria.se/artiklar/statarnas-harda-liv

